

Slovanská
knihovna.

Славянская
Библиотека.

SLOVANSKA
KNJIZNICA.

Urejuje in izdaja

Andr. Gabršček.

Abla.

O nepravem času.

Iz sela.

Tiska in zalaga „Goriška tiskarna“ A. Gabršček
v Gorici, Gosposka ulica šte. 9.

„Slovanska knjižnica“

izhaja v „Goriški tiskarni“ A. Gabršček v Gorici vsakih 14 dni v snopičih od 3 do 5 pol. Cena posamičnemu snopiču je 12 kr., za naročnike pa po 10 kr. Naročnino je pošiljati naprej in če le mogoče najmanj za 10 snopičev skupaj.

Doslej so izšli sledeči snopiči:

- Snopič 2.** Stranij 64. I. „Pojdimo za Njim“, povest. II. „Angeľ“, slika iz poljskega življenja. Spisal Henrik Sienkiewicz, prvo poslovenil Petrovič, drugo † Fran Gestrin. — III. Dodana je krasna hrvaška pesem „Stanku Vrazu“, spjevalo August Senoa.
- Snopič 3.** Stranij 68. I. „Slučajno“, povest; ruski spisal P. N. Polevoj. Poslovenil J. Kogej. II. „Amerikanci“, povest; spisal I. I. Jasinski, poslovenil J. Kogej. — Dodan je pisec o pisatelju Polevem.
- Snopič 4.** „Protivja“, povest iz slovaškega življenja; spisala Ljudmila Podjavorinská, poslovenil Anoným. — Dodatek o Slovakah in pisateljici. — Azbuka za Slovence, Srbe in Ruse. — Gregorčičevi pesmi „Domovini“ in „Pri mrtvaškem odru“ v azbuki.
- Snopič 5.** I. „Cesarja je bil šel gledat“, Humoreska. — II. „Pravda“, Humoreska. — III. „Prevžitkar“, Povest. Vse tri iz lužiškega jezika poslovenil Simon Gregorčič ml. — IV. Članek: „O baltiških Slovanih in Lužičanih“. Spisal Simon Gregorčič ml.
- Snopič 6. in 7.** — I. „Stara Romanka“, Povest. Poljski spisala E. Orzeszkova; preložil Vekoslav Benkovič.
- Snopič 8.** — I. „Mali Zlatko“, Češki spisal Jos. D. Konrad; preložil Vekoslav Benkovič. — II. „Pogumnim Bog pomaga“, Božična pripovedka. Ruski spisal P. N. Polevoj; preložil J. J. Kogej. — III. a. „Maternesolze“, Pesem. Ruski zložil Nekrasov, b. „Pesem obsojencev“, Pesem istega pesnika. Obé preložil Iv. Vesel-Vesnin, c. „Slovan jsem“, Češka, tudi Slovcem dobro znana pesem.
- Snopič 9.** — I. „Žalostna svatba“, Povest iz življenja poljskega naroda. Spisala Valerija Morzkowska. Poslov. Pohorski. — II. „Kako sem izpovedoval Turke“, Češki spisal Jos. Holeček. Poslovenil † Fran Gestrin.
- Snopič 10.** — „Osveta“, Povest o razmerah v človeški družbi XV. stoletja. Češki spisal Dragotin Sabina. Poslovenil Radoslav Knaflič. — „Stric Martinak“, Obrazek s Slovaškega. Češki spisala Gabrijela Preissová. Poslovenil † Fran Gestrin.
- Snopič 11. 12. 13. in 14.** — Odiseja. Povest slovenski mladini. Prosto po Homerju spisal Andrej Kragelj.
- Snopič 15.** — „Kjer je ljubezen, tam je Bog“, Ruski spisal grof Leo Tolstoj; poslovenil Ad. Pahor. — „Rakvar“ (Grobvščik). Ruski spisal A. S. Puškin; poslovenil J. K-j. — „Božená“, Resnična povest; iz češčine preložil Ruý.

A B L A .

O nepravem času.

Iz bosniškega narodnega življenja.

Spisala Milena Mrazović.

Poslovenila

Minka V—ć

—*—

Iz sela.

Spisal Ksaver-Šandor Gjalski;

poslov. Kosec (From Gjovickar)

~~15973~~

46.797

IN = 030002266

Dz 04170546

Še enkrat se je bila vrnila zima v vsej svoji strogosti in pomladanske sapice prepihavale so že Posavino; mlado zelenje, male trobentice pokrival je zopet visok sneg. Sivo obnebje se je razpenjalo nad nedoglednimi planjavami, nič ni motilo samote, smrtne tišine, razun včasih veter, kateri je bučal mej oblaki ter se igral z naletujočim snegom.

Na navidezno najbolj zapuščeni, pusti, daleč razprostrti ravnini je stala Kumsala, posestvo bosniškega bega Sadik Begića.

Neštevilne priproste, glinaste kočice služabnikov in kmetov, razpadli, zanemarjeni hlevi in gospodarska poslopja so obkroževali velik, eno nadstropje visok plemiški dvorec.

Bila je to že zastarela zgradba. Kedar koli je potegnil veter, odkrušil je nekoliko rmene ilovnate skorje obzidja, in kazala se je vedno bolj strohnela lesa in tramovje; gnile deske na visoki, strmi strehi so ropotale in ječale, štrleči leseni prizidki pa so hreščali in škripali.

Iz temne veže, ki je ob jednom služila za hlev, so vodile polzke, črvice stopnice do vrat, ki so se zapirala sama in vodila v veliko osmerokotno vežo gornjega nadstropja, v katerem so prebivale ženske. Bilo je čudno strašno v teh nizkih, temnih prostorih in od dima okajenih hodnikih, v golih sobah z majhnimi zamreženimi okni.

V največji in še najboljše ohranjeni stanici je bilo nenavadno živo. Nečisti zrak te umazane izbe je bil napolnjen z dimom smodčic; glinasta peč in nekaj žrjavice je dajalo neznosno vročino. Na raztrganih blazinjakih je čepelo blizu dvajset žen, kristjanke-kmetice in mohamedanke, v zakrpanih feredžah in jašmikih*), radi mladega hodže**), kateri je proti vshodu obrnjen z neizrazovitim obrazom prepeval arabske molitve iz korana.

Blizu peči je ležalo na žimnici medlo, sloho žensko telo. Oblečeno je bilo v ponošeno, z zlatom vezeno turško krilo živih barv; obraz kril jej je robec.

Bila je to gospodinja, soproga bega Sadika, ki je umirala.

Poleg nje je ždelo nepremakljivo ubožno oblečeno dekle, katere rdeče-pisani platnen robec jo je zakrival skoraj popolnoma; glavo je povesila globoko na kolena — hči umirajoče žene — Abla.

Ženske so neprenehoma vriščale, od spodaj

*) turška obleka.

**) Mahomedanski molilec (duhovnik). — Op. prest.

so doneli udarci konjskih kopit, klevetanje hlapcev, na hodnikih pa so razgrajale in se smejale dekle.

Hodža je prenehal s svojimi molitvami, potegnil pisalno orodje izza pasu in se na to lahko dotaknil dekličinega ramena.

«Kako se zove?» prašal je.

A mladenka je molčala.

«Dil-Ašub», odgovorila je Turkinja tam iz enega kota sobe.

Sadik-begovica vzravnala se je zdajci po koncu ter potegnila ruto raz glavo. Pokazal se je naguban, temnorjav, grd obraz s silnimi podočnicami, debelimi ustnicami in pollačnim nosom.

«Kdo izgovarja moje ime po dolgih štirinajstih letih, — kdo je še vé? Dà, dà, Dil-Ašub, hči šejka Ebu-Abdalaha Mohameda Ben-Saida, paše bosniškega». —

Glas jej je zamrl; zgrudila se je nazaj in zatisnila oči. Tu je ležala hči daljnega juga; kadarkoli je zablesnel vihar okrog hiše, krčila so se jej bolna prsa; težko, težko je sopla.

Hodža je napisal nekaj turških pismenk na kosec pergamenta, vtaknil ga v usnjato mošnjico, katero je hotel dejati bolnici okrog vratu, kar mu je pa silno branila.

«Amulet, hodža?» — hropela je s svojim tuje donečim glasom: «Ozdravi mojo dušo in ne mojega telesa, katero je namenjeno smrti, kakor vse posvetno!»

« — Da bi bilo svetu usojeno večno živeti, zginil bi božji prerok za zmeraj » *).

«Moli hodža, moli!» — šepetala je na to, «da še enkrat čujem jezik Arabije, svoje domovine».

In hodža je obrnil znova svoj obraz proti iztoku ter molil, ženske pa so jele zopet čebljati, — govorile so vedno glasneje in glasneje.

«Kaj veste ve», — hitela je stara Turkinja. «Poznala sem jo že pred dvajsetimi leti, ko je prišla še kot mlado dekle s svojim očetom v Bosno; stanovala je v velikem konaku: Bosna-Seraj. Nihče ni omenjal tedaj njene nelepe zunanosti; nazivljali so jo Dil-Ašub, modro hči modrega očeta; in ko se je leto pozneje poročila z lepim beg-Sadikom, bil je ta srečen. Saj je bila hči oblastnega paše. Vendar po preteku petih let je umrl mogočni paša — Bog ga blagoslovi — in Dil-Ašub ni bila več „modra“, ampak „grda“; — pred štirinajstimi leti je kupil Sadik-beg Kumsalo, pa jo je poslal sèmkaj».

«Abla je bila tedaj še majhna, vendar se je branila, zapustiti lepo hišo lepega očeta ter iti z grdo, solzečo se materjo. Kričala je in objela njegovi nogi; imel je baš bič v roki in s tem jo je udaril po malem, grdem obrazu — —».

Kakor da bi bilo šepetanje žen dospelo do njenih ušes, vzravnalo se je hipoma po koncu

*) Iz sure „Hašar“.

dekle na strani umirajoče matere; robec jej je zdrknil raz glavo. Bilo je to pomlajeno obličje Dil-Ašube, le še grše, ker je bilo kozavo in preko čela se je vila široka, rdeča brazgotina.

Nenavaden zadrhtaj prešinil je obraz Dil-Ašube. Sicer ni čula govoričenja, a vendar je razumela njega smisel, in dasi je mižala, videla je Ablino muko.

In ženske so brbljale dalje :

«Abla je baš takó razumna, kot grda! Čitati zna iz korana ter ume perzijsko in arabsko. Vendar, če se poroči s Sulejman-begom, se jej ne bode godilo bolje nego njeni materi; ona takó grda, a on takó lep». —

Obe, katerih nesreča je bila njiju neprijetna zunanost, sti zrli s svojimi velikimi očmi žalostno druga na drugo, — in boljše nego besede pravilo je materino oko hčeri o svoji ljubavi in svojem trpljenju.

«Oh, da bi ga mogla še enkrat videti, predno pojdem v večnost, — njega, — katerega ne morem zábiti» — drhtela je.

Veter je zopet zabučal, prešinjalo špranje, sneg se je zaganjal na okna. Dil-Ašub je znova zamižala, — spominjala se je palm svoje domovine, boljšega življenja in kupe radosti, katera jo čaka v rajju.

Rahlo je položil hodža amulet na težko sopeče prsi bolnice, potem pa se je odstranil. Ko je

odpahnili vrata, zmuznila se je približno dvanajstletna ciganska deklica v sobo, tekla z bosimi nožicami k Abli ter položila rjavi roki okrog vratu mlade Turkinje.

«Pojdi ven, da pogostiš tujca! Oh, Abla! prišel je sel, — še pred akšamom (večerom) pride Sadik-beg — gospodar», — jecljalo je dete, tresoč se od mraza in vznemirjenja.

Dil-Ašub je slišala te besede in ni se ganila, le grenek posmeh zaigral jej je okrog usten.

Po štirinajstih letih je prišel, da jo vidi umreti! Zakaj se ni vrnil poprej, da bi se je bil prej iznebil, da bi bil prej počedoval njena posestva?! Ni si vzel druge žene, dasi to koran dovoljuje, ker je proti navadi bosniških begov, to storé le ubožci, kateri potrebujejo delavnih močij. Mučil je raje svojo ženo do smrti, da bi bil prej prost, da bi si mogel prej voliti drugo.

Mala ciganka je lahko potegnila Ablo za seboj iz sobe. Vse ženske so planile za njo, vse so hotele zvedeti, kaj je novega. Le stara, skoraj gluha kristijanka je ostala pri umirajoči ženi. Zunaj na polutemnem hodniku pa je obstopil trop žen Ablo in vse vprek so počele popraševati:

«Je-li Sadik-beg prišel? — Ali morda kaki drugi gostje? — Sta bila li ona tujca, ki sta prišla učeraj na večer, res poslanca rodbine ženinove?»

Abla je držala robec pred obrazom.

«Prašajte vendar sluge, jaz ne vem ničesar», — odgovorila je slednjič s svojim inozemskim naglasom — skorej brezglasno.

«Mašallah (Vsemogočni)», — vriščala je stara Turkinja, «če bo v istini poroka, nisem v hiši bega videla še nikdar take. Hata, hči Idris-bega, odevala se je več tednov prej z najlepšimi krili, pošljala vsak teden tovor finega z zlatom vezenega perila rodbini svojega ženina, kuhala in pekla je vedno najboljše. Zato sem prišla pol dneva daleč sèm kaj. — In Omer-begovo Aišo naj bi bile ve videle — !»

«Kdo vé? Morda tudi ne bo ženitve», — branila se je Ablā.

«Kaj? — že dva tedna se ne govori v vasi drugega, nego o lepem Sulejmanu, kateri se poroči z Ablo» — upile so ženske.

«Tu imate ključ, pa pojdite! — Vzemite si, karkoli hočete iz jedilne shrambe, delajte kar vam drago, — samó mater pustite v miru, ne hodite k njej, pokličem Vas, če vas bodem potrebovala !»

Še dolgo so govorile ženske mej seboj, predno so se odstranile, — pa Ablā jih ni čula. Obrnila se je proč, naslonila glavo na gosto leseno omrežje okna ter zrla sanjavo na dvorišče. — Lepo oblečen, visokostas mlad mož korakal je vidno nemiren po snegu sèm ter tjā.

Kar začuje Ablā negotov glas mlade ciganke Paše za seboj. — «Oh Ablā, hočeš li govoriti z njim, z lepim tujcem tu doli?»

Zagoreli obraz nelepe deklice zardel je globoko.

«Učera j se je odtrgal njegov konj; ker ni bilo nobenega sluge blizu, šla si ti doli, da ga privežeš, in ko je potem nakrät vstopil, si govorila ž njim. Prašal te je po Ablu in ti si mu odgovorila, da si — njena drugarica».

«Kako veš ti to?» — prašala je Abla v stran obrnenim obrazom.

«Saj je danes lepi tujec vse služkinje popraševal po Ablini drugarici, pa one so se smejale ter dejale, da ne vedó ničesar o njej. In ko sem mu poprej skrivaj namignila in mu pošepnila, da sem Ablina Pašo, dal mi je zlat ter mi obljubil še enega, če poprosim Ablo, da pošlje svojo drugarico k njim, ali pa naj pride sama; ima jej namreč veliko povedati».

Abla je molčala.

Dekletce pa je uprlo svoje noge v polico okna, objelo Ablo in zrlo v njene velike oči, katera so motrile vsako gibanje mladega Turka.

«Abla». — dejala je nežno in modro ciganka Pašo: «Pojdi doli po malih stopnicah, tam te nikdo ne zapazi! Mati je sedaj mirna, in pa: — saj se kmalu vrneš. Tujec — Bahrij-beg — se imenuje, je takó prosil; — morda ti bo v srečo, je dejal. Glej, on že čaka, da pridem pónj!»

«Pojdi vendar! Že se mrači, kmalu pride Sadik-beg, — in jaz se zelo bojim, da bi te od-

peljal; oh, Abla, — proč od tvoje Paše, — proč od lepega tujca», — jadovala je deklica.

Abla je stisnila k sebi malo ciganko. Saj to bitje je bilo njeno; ona jo je našla, ona je skrbela zanj, ona je je vzredila. Imela je istotakó grdo polt, bile ste obe jednako zaničevani.

Pašo je potegnila Ablo, — katera se ni mogla prav odločiti, kaj naj bi storila, — proč od okna, pregrnila jo je z velikim robcem, pak jo vodila skozi hodnike, čumnate in po malih stopnicah na prosto.

«Čakaj tu, Abla, grem pónj in potem bodem stražila. — Ko bi me slišala peti, teči hitro po stopnicah navzgor!»

Tu je stala Abla z bosimi, rjavimi nogami v snegu. Srcé jej je neznosno utripalo. Obrnila se je proti steni, pa zakrila skrbno z ruto obraz, da bi je prišlec ne spoznal.

Bila je v tem trenutju nesrečna le iz — nečimernosti.

Ni jej bila v mislih nesreča, katero bi jej prinesle naslednje ure, ni se strašila groženj svojega neusmiljenega Kismetsa, čutila ni hude zime; — tresoč se razburjenosti, poslušala je, je - li že prihaja tujec.

«Bahrij, od Boga dani!» pozdravi ga.

Imenovanec je prihajal hitro po snegu in čul nje šepet.

«Na tein spoznam drugarico modre Able; kdo drug kot ona bi ti bil razodel pomen mojega imena?»

Abla je zadrhtela; počasi se je obrnila.

«Allah naj te blagoslovi, gospod, ker takó govoriš o ubogi Abli».

«Pa zakaj ne pride sama Abla», — uprašal je mladi mož z negotovim glasom; «gotovo ni nič nepotrebnega, kar sem jej hotel povedati».

«Ablina mati umira, odkar se je vrnila zima; bližnjega jutra ne bode videla več. Abla žaluje; kakó zapuščena bode sedaj, kajti ljubljenega lepega očeta izgubila je že davno», — odgovorilo je deklé zamolklo.

Nehoté je potegnila pod robcem z roko preko brazgotine na čelu.

«Potem tudi vé, kaj je ločitev», — dejal je mladi Turek vznémirjen, hoteč s svojimi milimi očmi prodreti Ablino ogrinjalo.

«Dà, odvrnila mu je ponosno, «zna jo pa tudi prenašati. Ali ne zaupa neomahljivo v Allaha? Ali jej ne zapušča mati zaklada modrosti, kateri je podedovala po svojem nesrečnem očetu?!» —

Bahrij je zrl zamišljeno pred sé.

«Slušaj me, deklé, — in če ljubiš Ablo, — skusi jo pregovoriti! Čas hiti; morda bi bilo že

prepozno, ako bi ne bila Abla po modrosti v resnici «Abla».*)

«Ponovi jej, kar ti sedaj povem!

«Jaz in moj sodrug Ali-beg sva poslanca rodbine najinega bratranca Sulejmana-bega, — kateri naj bi se poročil z Ablo, ter njegova namestnika.**) — Že večkrat si je prizadeval Sadik-beg omožiti svojo hčer, da bi se je iznebil lepim potom, ker njena mati bajé ne bo več živela dolgo. Pa ženina ni mogel dobiti. Sadik-beg namreč skopari z doto in, kakor pravijo — je ubogo dekle zelo grdo.

«Mati Sulejmana-bega, katere lepoto so opevali in slavili nekdam po vsej Bosni, — je pa Lejla, katero je Sadik neizmerno ljubil, kateri se je pa moral odpovedati — radi hčere pašine.

«Ko je Sadik-beg čul, da je Lejla še vedno lepa, da je pa, odkar je udova, zapravila vse svoje imetje, poslal jej je mošnjo napolnjeno z zlati, pa cele tovore najlepših, najdragocenejših stvari, — a zato se mora omožiti ž njim, kakor hitro bo prost in kakor hitro se poroči Sulejman z Ablo». —

*) Abla je krasna bedujinka, katere lepota je njenega bratranca, pesnika Antarja, navdušila, da je začel zlagati Moalakat-elegije.

**) Odlični Mohamedani se navadno ženijo po pooblaščenih.

«Allah emanet (božji blagoslov s teboj), Bahrij», — dejala je Abla žalostno.

«Sadik-beg prihaja», — zaklical je on ter odšel brzih korakov. Še enkrat se je obrnil, namignil jej in se nasmehljajal. Potem je zginil za voglom.

Abla pa se je vrnila, poljubila tla, kjer je stal on, ter pohitela brzo navzgor.

„Oj ljubav in nje gorjé
Sta sežgala mi srcé!“

pela je Pašo, katera se je prikradla sèm kaj, da skrbno zagrebe vsako stopinjo na stopnici.

Ne da bi jo bil kdo opazil, dospela je Abla v gornjo sobo.

Težko sopeč, z zaprtimi očmi ležala je Dil-Ašub na tleh. Stara, gluha kristijanka je pri peči čepé zrla topo v ogenj. Abla pa je zopet ždela poleg matere, pogledovala jej prestrašena v spremenjeno obličje, hotela govoriti, pa kristijanka jo je zadržavala.

Tu je bilo vse tiho; le težko dihanje umirajoče žene in prasketanje ognja motilo je smrtno tišino. Hrup zmedenih glasov udarjal je včasih zamolklo od spodaj navzgor; Abla je razločevala natanko zdaj pa zdaj zapovedujoč, kolneč glas, katerega ni čula že štirinajst let, a katerega vendar ni zábila.

Tako je minila ura.

Kar vstopi tiho Pašo; tresla se je po vsem životu.

Sedla je k Abli ter jej jedva razumno šepetala na uho:

«Si-li gospoda že videla? — Bila sem spodaj, pa sem zvesto posluškovala. V veliki sobi poleg hleva sedi veliko svatov, pa pušijo. Sluge kuhajo kavo za nje, dekletke pa tu gori slaščice. Zraven v mali sobi sedé gospod, oba tujca, kâdi (sodnik) iz sosedne vasi in hodža; pogovarjajo se in pišejo. Natanko sem čula gospoda, kateri je rekel, da dobi dve vasi in več tisoč zlatnikov Sulejman-beg, kakor hitro postane Abla njegova žena. Na to je pozval slugo Mujo ter mu zapovedal, sporočiti služkinjam Ablinim, naj pride takoj doli; in Mujo je res poslal mene k tebi. — Oh Abla, odpeljati te hočejo! Mujo že prekriva sani s preprogami», — ječala je tiho deklica.

«Pojdi doli ter reci, da ne maram priti», — dejala je Abla ter božala Pašo.

Dekletce se je odstranilo; čez nekaj časa pa se je vrnila zopet vsa prestrašena.

«Oh Abla, gospod strašno kolne; takoj moraš priti».

«Nečem», — dejala je Abla mirno.

Obotavljajoč se ostavljala je deklica Ablo.

«Jaz ne pojdem več doli, gospod bi me tepel».

Zopet vse tiho. Zdaj spregovori umirajoča mati s slabim, a razločnim glasom:

«Moli fatiho!» *) —

Abla je ustala in se obrnila proti vzhodu; hotela je moliti, pa njena glava je bila zmedena. Misli so jej vhažale k Bahriju, in mesto svetih besed korana, jela je šepetati Al-Bussirijevo „burdo“ :**)

„Sam je tu stal veličastno s svojim možkim ponosom,
Kot da bi stale pred njim vojske, grozeče z močjó.
Stás njegov — češčen pred vsemi — liki stvarnika slika
Dobil človeški obraz, večne lepote bil vzor.
Cvetki enako dehtéč, plemenit kot polna bil luna,
Velikodušen nad vse, hiter pri delu kot čas...“

Zdajci so se odprla vrata. Visok, vznesen mož je vstopil hrupno. Prišel je iz presvitlega kraja, zato je obstal za hip kot oslepljen v temni sobi.

Naposled je zapazil Ablo, katera se je vzrav-nala pred njim.

«Si-li ti Abla-Hanuma?» — uprašal je osovito.

Mej tem, ko je govoril, zasvetil je plam ognja v peči, in mož je zapazil rdečo progo, katera se je vila preko obraza dekličinega.

Dasi ni dobil odgovora, vendar ni več upraševal.

«Jaz sem Sadik-beg, tvoj oče. Že dve uri bivam pod to proketo streho, — a nikdo ne pride skazat mi svojega spoštovanja. Kaj pomeni tó?»

Abla ni mogla govoriti; s tresočo roko je kazala na ležišče umirajoče matere, katera menda ni ničesar več videla, niti slišala.

*) Prva „sura“ korana; „očenaš“ mohamedancev.

***) Sloveča pesem o „burdi“, plašču proroka.

Radi slabe razsvetljave ni dobro videl, vendar je slutil, kdo leži hropeč na tleh.

«Kaj me briga ta arabska druhal, katera ni vredna moje velike milosti! Radi tebe, grda dekлина, potoval sem takó daleč; — koliko sem žrtvoval, da sem ti dobil moža, kateremu nisi vredna služiti kot najnižja dekla, — ti pa ne maraš priti, ko ti zapovedujem?»

Abla se je zgrudila na tla ter objela nogi svojega očeta — kot nekdam.

«Oh gospod, daj me umoriti, obrni se od mene za zmeraj, — vendar privošči njej prijazen pogled, predno pojde k Allahu!»

«V pekel pojde», — rjul je ter sunil s peto svojih težkih francoskih škorenj — Ablo.

Zarolklo je vzkriknila in omahnila nazaj.

Gluno starko je prešinil strah; začela je netiti ogenj, takó da je plamen švignil kvišku in razsvetil vso izbo.

Ko je pa umirajoča žena začula Ablino tar-nanje, vzravnala se je hipoma po koncu; z blaznim pogledom zrla je na okolo, spoznala ni nikogar ter z vriščečim glasom začela blesti:

„— In ko požrlo je dnó jezero Savsko nemirno,

Žejni so prišli nazaj — vodo želeči zaman.

Bilo tako je kot ogenj hotel bi požreti valove,

In se vročina vtopi — vgašena sredi vodá.

Zarujevale se Džine,*) luči migljale na nebu,

Vendar pa blisek grozéc zdramil ni slepih ljudij.

* Džine == hudobni duhovi.

Dasi dejali so jim modri preroki iz ljudstva:
Kriva se vera nikdar v pravo ti ne spremeni!
Tudi z nebeške višine padati zrli so zvezde
Vržene z večne poti — kakor z oltarja malik* Iz Burde*).

Zgrudila se je nazaj.

Stara kristijanka je naredila skrivaj znamenje
križa, položila Dil-Ašubo lahno na blazino in jej
zatisnila trepalnice nad izbuljenimi očmi.

Dil-Ašub je bila izdihnila svojo dušo. . .

Sadik je prebledel, groza ga je popadla.

Abla je ležala z obrazom na tleh; stopil je
k njej ter se dotaknil rahlo njenega ramena.

«Abla, hči moja, moliva za dušo tvoje ma-
tere!» dejal je z negotovim glasom.

In res sta se postavila drug poleg drugega
in brezglasno molila.

Ko sta pa končala, ozrl se je Turek na svojo
hčer. —

Pod levim očesom je zapazil globoko rano;
kri jej je kapljala po obleki in na tla.

Prestrašen se je obrnil proč. Pa kmalu se je
ohrabril; trebalo se je podvizati.

«Hči moja, tvoja mati je mrtva, — sedaj
hočem skrbeti bolje nego doslej; zato te pa tudi
prosim: ubogaj me!»

Abla je pogledala svojega očeta. Mrzenje,
stud, katera sta se kazala na njegovem obrazu,

* Iz „Burde“. Stihi se nanašajo na noč, v kateri
je bil rojen prorok. Nuširvanova palača se je razpočila, na
oltarjih je pogasnil ogenj, savinsko jezero se je posušilo itd.

bilo je v njenih očeh ganjenje, njegova lokavost — usmiljenje.

Oh, hako lep je bil njen oče; in kako dober; — ni jej zapovedoval, ampak prosil jo je. Dà, Allah ga je razsvetlil.

Potegnila je ruto čez obraz, da bi si ne očital, kar jej je storil.

On pa je mislil:

«Ali se more omožiti domača hči in pogostiti vesele svate, ko je uprav umrla njena mati in gospodinja?! Ne! To je proti navadi. A zaročiti se mora Abla, kajti v dveh tednih potem bo tudi Lejla moja žena».

Dejal je torej:

«Dobra hči moja! Radostne svate imamo, kateri že jutri odpotujejo; če bi zvedeli za smrt gospodinjino, žalovali bi. Zamolčiva jo torej, nesiva mrtvo truplo tja v malo prazno čumnato, ženskam pa porečeš, da je hotela bolnica spati tam zato, da se same lahko zabavajo tukaj».

Abla mu je poljubila roko. Govoriti ni mogla. Dozdevalo pa se jej je, da je vse, kar se godi okrog nje, — le sen.

Beg je pogledal skozi vrata. Ker ni zapazil nikogar na hodniku, nesel je v strahu s svojo hčerjo mrtvo ženo v bližnjo sobico, v katero je veter zanašal sneg skozi potrta stekla.

Stara kristijanka jima je sledila z žrjavico ter sédla v kot.

Sadik je prijel nato svojo hčer za roko, pa jo je brzo potegnil za seboj, kakor bi ga podili duhovi.

«Pojdi si po drug robec, — počakam te tukaj», zapovedal jej je tresočim glasom.

Abla je odšla omahujočih korakov in zamenjala pokrvavljeno ruto z drugo, čisto. Nazaj gredoči priskaklja nasproti vsa vesela Pašo, hoteča jo zadržati.

«Sestra moja, ali veš, kdo je Bahrij-beg, krasni tujec? Nikdo drugi nego Sulejman-beg, s katerim se omožiš . . . Ko so prišli do polovice pota, ostal je Bahrij-beg tamkaj, in mesto njega je prišel sam Sulejman-beg. Tujčev sluga je pil veliko rakije (žganja), pa mi je povedal . . .

«Veseli se vendar»; — ali ga ne ljubiš?» upražalo je dekletce boječe, videč, da stoji Abla, kakor bi jo bila zadela strela.

«Pa kaj imaš na obrazu; kdo te je tepel?» zakričala je Pašo preplašena.

Toda Abla jej ni odgovorila. Tavalala je ob stenah, dokler ni prišla do svojega očeta, kateri je prijel brezvoljno deklico za roko in jo odpeljal nizdol po ozkih, slabih, lesenih stopnicah . . . Bojazljivo ju je zasledovala Pašo.

Doli prišedši je dejal beg:

«Zakrij se dobro, Abla; zapoved ne dovoljuje, da bi ti kdo gledal v obraz». Na to je odprl duri in jo porinil notri.

«Tu je Abla, hči moja», govoril je Sadik ter sédel na blazinjak.

Abla je ostala pri vratih, kjer jo je pustil oče. Kakor v sanjah gledala je oba tujca, očeta, hodžo in kadija, kateri je držal v roki pergament in pero.

Zdaj sta vstala tujca, in Ali-beg je spregovoril slavnostno: «V imenu rodbine udove Muhammed-beg Nuhič-a uprašava te midva: Ali-beg in Bahrij-beg Nuhič, je-li si zadovoljna hči Sadik-bega Begiča — s privoljenjem svojih starišev postati žena najinega bratranca Sulejman-bega Nuhič-a?»

Pa Abla ga ni videla, ni slišala. Videla je le krasno obličje Bahrijevo, na katerem se je izražala najmučnejša boleost, ko je govoril njegov stričnik.

Ne več Bahrij-beg, bil je Sulejman, kateri je trepetal za svojo Cubejdo! —

In kako prednost je imela Cubejda pred njo, Ablo — razun minljive lepote?!

Oh, da bi mogla umreti pod njegovo roko, lahko bi gledala njegov mili obraz, dokler ne bi ugasnilo njeno oko — —!

«Reci: „hočem!“ — zapovedal jej je Sadik-beg. Smrtna tihota je zavládala po sobi.

«Hočem», — zaklicala je Abla.

Sulejman pa je zardel in potem — pobledel.

Ablo pa so jele zapuščati moči. Z rokama je grabila po zraku, kot bi iskala opore; robec jej je zdrknil raz glavo. Videla je še, kako se je

Sulejman s studom obrnil od nje, — slišala strašno kletev, katero je mrmral, — potem je ležala onesveščena na tleh . . .

Kadija in hodže ni to prav nič motilo; stavila sta v drugo in v tretje isto uprašanje, kakor je bilo v navadi; — mesto Able je odgovarjal Sadik-beg. Kadi je pritisnil na to muhur (pečat) na pergament, kar je pričalo, da je zakon veljaven. Potem je dal papir naprej. — Sulejman je sedel v stran obrnjen; jokal in kled je . . . Njegov sodrug ga je opazoval pomilovaje.

Sedaj so privrele od vseh strani služkinje ter vlekle Ablo kričeč po stopnicah navzgor v veliko sobo, kjer so jo močile z vodo.

«Oh, samega veselja se je bila zgrudila na tla», kričala je stara, zgovorna Turkinja. «Če je hči bogatega bega tudi grda kot hudoba, dobi vendar lepega, mladega moža! In rana, katero je dobila, je baš ne olepšava. Uf! — oko je popolnoma zalito; tega jej ne ozdravi noben hekim (zdravnik)».

Umile so jo in jej obvezale rano.

Pašo je sedela v kotu in jokala.

Zdajci se je vzbudila Abla iz svoje omotice.

«Sreča in blagoslov tebi in tvojemu možu, Sulejman-begovica; Allah naj ti dá preživeti še mnogo srečnih let!» — čestitale so jej Turkinje.

Abla je vstala. Njeni razdraženi možgani so se nekoliko pomirili. Je-li res Sulejman-begovica, kakor so jo ženske že imenovalе?!

Zbrala je vse moči in dejala:

«Zahvaljujem vas! — Tu imate ključe», — potegnila je zvezek ključev iz žepa, — «vzemite si v sobah moja in moje matere krila; — Pašo vam pokaže vse — in razdelite si je mej seboj! Drugega vam nemam dati. Skuhajte si, kar koli hočete, — ostanete lahko kar v tej sobi, jaz pa pojdem tja k materi».

«Kje je Sadik-begovica?» uprašale so začudene. V svoji vnetosti so zapazile še-le sedaj, da je žimnica pri peči prazna.

Tam v mali čumnati spava, s staro Stano hočem čuti pri njej. Ve pa bodite vesele!»

«O, draga Sulejman-begovica, kakó si vendar dobra!» In vse so se gnetle okoli nje, da jej poljubijo roko. «Kakó obžalujemo, da nas jutri zapustiš! Sluga nam je pravil, da so Sulejman-beg, tvoj gospod, in njegova rodbina pripravili pir*), kakoršnega še ni bilo v Bosni».

Abla jih je pustila dalje klepetati in šla v malo temno sobico.

Žrjavica je razširjala ondi rinenkasto luč. Tu je sedela starka in molila. Tudi Abla je počepnila poleg nje ter zrla tja v srepi obraz mrtve matere; — globoko se je zamislila.

*) pir — svatovščino, ženitovanje.

Nezvesta je postala svoji obljudi. Vendar, kar je obetala Bahriju, ni treba, da bi spolnila Sulejmanu!

Oh, kakó jo mora sedaj sovražiti, zaničevati. Zgubila je tudi brata . . .

Trpinčil jo bode do smrti in se potem poroči s Cubejdo . . .

Ljubav, tuga, ljubosumnost so prešinjale njeno srcé, obup je napolnjeval njeno dušo.

Skočila je pokoncu, kakor da bi hotela uiti svojim mislim in hitela ven iz sobe.

Tu je čula glasen smeh in petje služabnikov. Pa zakaj bi tudi ne bili veseli? Saj je bila danes poroka domače hčere.

Abla je stopila k omreženemu oknu ter zrla na prosto.

Sapa je prenehala; zdaj pa zdaj padla je kaka snežinka.

Dve uri od tod nasproti goram po planjavi se vije Sava . . .

Groza jo je obšla.

«Bog je prepovedal samomor, vendar, če mi pripusti, da skočim v Savo, ali ni bila potem to njegova volja? Ali se brez njegove volje upogne le bilka v vetru? — Kismet! Človek je igrača v roki usode».

«In Sulejman bi ne videl več ostudne Able; srečen bi bil in bogat z mojo doto, morda bi me potem blagoslavljal in molil zame, dočim me sedaj preklinja on in — Cubejda».

In plazila se je v temi po hodniku. Spotaknila se je ob nekaj; bila je sofrá (mizica za jedila), na kateri so ženske poprej jedle.

Neka misel jej šine v glavo.

«Če postavim to soffro na klop pod okno velike sobe, v kateri je sedaj-le gotovo Sulejman, ga morda lahko še jedenkrat vidim».

In popadla je mizico ter smuknila tiho po zadnjih stopnicah navzdol. Previdno se je ozrla na okrog, potem pa se je splazila ob steni po snegu do klopi, na kateri so posedali v poletnih nočeh služabniki, prepevajoč otožne napeve, katere je kaj rada poslušala.

Pobrisala je sneg raz klop, postavila soffro nanjo in zlezla gori.

Malo okno ni bilo takó visoko kot je mislila; brez truda je pregledala sobo, katera je bila vsa napolnjena z dimom.

Svatje, turški posestniki in mladeniči iz soseske so sedeli na visokih blazinjakih poredoma, kakor je določeval stan ali starost, — in zgorej poleg gospodarja je bil on — Sulejman.

Zamišljeno je zasledoval oblačke dima svoje smodčice, mej krasno zaokroženimi obrvimi pa se je kazala pomenljiva guba.

Abla je pritisnila svoj žareči obraz na mrzlo omrežje okna, obrniti ni mogla pogleda od njega.

«O, da bi mi usoda privoščila biti vsaj njegova najnižja dekla! Da bi mogla videti še enkrat

njegov mili obraz, ko bi žarel od sreče! Pa — nikdar več me ne pogleda prijazno. Kakó nesrečen je postal radi mene!»

Kakor bi imeli njeni pogledi pravo magnetiško moč v sebi, prikazal se je zdajci Sulejmanov obraz tik njenega, in njegovo oko je zrlo prijazno skozi steklo na Ablo.

«Abla, ljuba Abla!»

Ona je drhtela od veselja. Govoril je tako tiho, da drugi niso slišali, a ona ga je razumela.

«Jaz nisem nesrečen; ali ni tvoja modrost istotoliko vredna, kolikor telesna lepota? V vsej deželi te bodo slavili. Otvori tudi meni dragoceni zaklad svoje modrosti, pripoveduj mi o solncu svoje domovine!»

«Ne morem; saj je mati moja umrla v blodnji z Bussirijevimi stihmi na jeziku, meni v kazen, ker sem jih predrzno molila — mesto fatihe».

«Ne, hvalila je preroka. — Daj vsejedno, Abla, ženka moja!»

In povesila je oči, spregledati ni mogla več.

„V sanjah prikazal se dragi, ki si me zbudil iz spanja,

V blaženem srcu ljubav vsekala zgočo je bol.

Močna je moja ljubav kot ljubav je moških iz Usre,

Toda oprostí mi to, bodi pravičen sodnik;

Kajti uganil si vse, ljubezen ni več ti prikrita,

Solza izdala je to, kar sem zagrebla v srcé.

Svetoval modro si, jaz pa nisem hotela te čúti,

Kajti ljubimcev uhó — graje ne sliši nikdar — —“

„Molči Abla, li ne vidiš, da te ljubim? Ti bodeš dika, ponos moje rodbine. Le naj si vzame Hasan Cubejdo, če hoče — —“.

In Abla se je smehljala vsa srečna, — sneg je padal vedno gosteje, — in od Ablinega lica je nehala curljati kri — — — — —

«Abla!» — zazvenil je oster, čist otročji krik v jutranjem svitu.

Mala ciganka je gazila po snegu in gledala na vse strani.

Abla pa je čepela premrla zgoraj na sofri; osteklenele oči so bile obrnjene v steklo, za katero je že davno ugasnila luč.

Ko jo je zapazila deklica, skočila je liki mački k njej, a butnila je ž njo vred doli v visoki sneg. Strasten krik je nastal.

Od vseh stranij so prihajali služabniki.

«Pomagajte, pomagajte», — kričala je Pašo; «odkar sem se vzbudila, sem jo iskala, in našla sem jo tu mrtvo, — mrtvo!»

Sklonila se je čez mrtvo truplo ter je jela poljubljati.

«Kdo je mrtev?» — uprašal je Sulejman-beg in stopil bliže; a prestrašen je odskočil, ko je zapazil Ablin strašno spačeni obraz.

«Pripelji hitro konje, dani se že», — zapovedal je prihitelemu slugi, on sam pa je šel iskat svojega sodruga.

«Vrzite jo s staro vred v jedno jamo», — dejal je Sadik-beg, ko je spoznal v mrtvem dekletu svojo hčer. Hodža je že takó tu, naj torej opravi molitve za mrtve!»

Pašo je tulila in jadikovala.

«Pojdi mi s poti, malo živinče!» — kričal je beg jezen; «pojdi k vragu s svojo Ablo;» in švrknil je po njej z bičem. — «Proč! — in glej, da te ne vidim več tukaj!»

Pašo je prestrašena zbežala. Zdajci je zapažila tujca in njiju slugo na konjih.

«O, vzemi me seboj, gospod, vzemi Ablino zvesto Pašo seboj! Allah ti povrne», — klicala je in tekla poleg Sulejmanovega konja.

Oči mladega Turka so postale vlažne; dvignil je dekletce ter je dejal pred sé na konja.

«Pojdi; ona je umrla zame, ti si pa njena zapuščina». —

«Kam?» — zakričal je zdajci Sadik-beg za jezdec.

«Proč! — Tu nimamo ničesar več iskati», odgovoril je Sulejman mirno.

«Vrnite mi moje zlato in zapis obeh vasij! Zakon je neveljaven», — rjul je razjarjen.

«Nikdar! — Zlato dam Lejli, ne bo jej treba potem jemati tebe, in ta papir» — otipal ga je na prsah — «je Cubejdina dota», — dejal je Sulejman, pa odjezdil počasi.

«Puško», — kričal je beg svojim služabnikom; «osedlajte konje, vi psi!»

Prinesli so mu jednocevno puško; tresoč se od srda je streljal za jezdeci.

Smehljaje se je obrnil Sulejman na svojem konju — in visoko v zrak je dvigal — zapis.

Potem pa so drvili po bliskovo od ondod.

* * *

Kumsala je že davno razpadla. Nikdo ne mara od tedaj več stanovati tam. V mesečnih nočeh slišati je bajé Dil-Ašubo in njeno grdo hčer plakati in tarnati, — — takó pripoveduje ljudstvo. — In če pelje potnika pot tam mimo, naredi daleč okrog zapuščenega mesta ovinek ter moli fatiho za duši nesrečnic.

O nepravem času.

«Mujo, ne zapusti me, — ako poznaš Boga, Mujo, ne stori tega!»

Ležala je na kolenih ter se držala njegove obleke trdno — mala, sloka žena upalih očij in lic; njen glas je bil takó votel, takó rezek.

Žila togote se je pojavila na čelu ponosnega, mladega Turka. Zganil se je, kot bi hotel suniti žensko od sebe, a se zopet premislil. Njegov ne-

voljen pogled je begal po mali, zakajeni kuhinji, izgubil se potem skozi odprta vrata vèn, po hribu navzdol, ob katerem so ležale hiše Sarajeva. Gosta snežna odeja se je razprostirala okoli in okoli po pobeljenih gričih in po mestu, čegar okna so se zasvetila časih v žarkih čistega zimskega solnca liki velikanskim dijamantom.

Leden piš prodril je sedaj v temni prostor; konvulzivno je strepetala žena, mladič pa si je drgnil roki ter skušal oditi.

«Pusti me, Atija», dejal je osorno, «trikrat*) sem te zavrgel, kar je po postavi nepreklicno. Saj veš. Jenjaj torej in pusti me, da grem!»

Zastokala je.

«O Mujo, ti luč mojih očij, — o Allah, bodi mi milosten», ječala je, «ne prenesem tega».

«Ali še veš, Mujo, ko si prišel iz dežele Arnatov, prodajajoč slaščice, ubog in bolan? — Jaz revna zapuščenka sem ti stregla, in ti si mi zaprisegel, da me ne zapustiš nikdar.... O Mujo, morda sem bila preskopa, preštedljiva, — vzemi vse, to hišo in vrt in ovce, — vse bodi tvoje, samó ne zapusti me!»

Kratko se je zasmel.

«Imel bom tudi brez tebe vse to, ljuba moja Atija-Hanum, pa še lepšo hišo, več kmetov in tudi lepšo. . . .

*) Po hafenitiškem ritu more Mohamedanec zavreči svojo ženo „ridžii“ — začasno, preklicno, ali pa „bain“ — nepreklicno, s trikratnim prokletstvom.

Srepa ga je pogledala, ko je obmoknil. Hektične pege na njenih licih so se umaknile polagoma smrtni bledici.

«Torej zato, zato....» jecljala je.

Spustila je njegovo obleko in omahujoča vstala ter se trepetajočih rok oprijemala stene.

Pot proti vratom je bila prosta, in vendar se je obotavljal. Na pol dobrosrčno, na pol porogljivo jej je zrl v upadli obraz.

«Porodila si se pač o n e p r a v e m č a s u» dejal je, pa odšel počasnih, a vendar čudno vznemirjenih korakov.

Zunaj je škripal sneg pod njegovimi stopinjami, hreščeče so se zaprla vratica vrtna lese za njim, in potem je zamrl šum njegovih korakov po ozki, zviti, strmi poti; šolska mladež je vriskala, veseleča se mejtefa (konca poduka) ter vozeča se v malih sanéh po hribi navzdol.

Atija je stala še vedno ondi, glava je bila povešena globoko na prsi, oči pa so jej zrle tjà v praznoto. Zbudil jo je mraz. Zmrzujé je odprla duri sosedne sobe ter sedla ondi na preprogo poleg hladne, lončane peči; potem je poiskala malo zrcalo, katero je kupila nekđaj od tujega krošnjarja in na katero je bila ponosna. Čestokrat jej je pokazal prijazne slike, ako se je ogledovala v njem z novo vrsto bisernih ali celó malih zlatnikov, ali pa s šopkom cvetlic na svojem fesu, — in danes? — Danes je videla par smrtno ^trudnih

očij in upadlo lice z globokimi gubami ob bolešno namrdnjenih ustih.

«O nepravem času rojena, dà, dà, mnogo prezgodaj zánj, — za mladega, lepega Muja», — rogalo se je zrcalo.

In goljufivo steklo je padlo iz njenih rok ter se razbilo.

«Prestara», si je rekla.

Odvezala je svojo vez zlatnikov in biserov raz vrat, vrgla proč fes ter zakrila svojo glavo s temnim robcem, kakor se spodobi u d o v i.

Bilo je tiho, mračno v sobi. Gosta lesena zagraja na oknih je zabranjevala vstop solnčni luči. Skoro bojazljivo se je ozrla in vstala.

Skozi okno je videla rdeče pisana robca na glavah dveh deklic, ki sta čebljajoč in šaleč se hitele mirno, ter mislila na ono «lepšo» ženo, katero si vzame Mujo...

In uboga zavrženka se je zgrudila oslabela na preprogo. Zopet se je spomnila slike, katero je videla v zrcalu.

«O, če bi bil moj sin», stokala je, «potem bi me ljubil — oh, da bi bil vsaj moj sin!...»

Hotela je plakati, plakati. — — — Njene oči pa so ostale suhe.

Polagoma so prišle sosedinje k zapuščenki, da bi jo tolažile; temna soba se ni spraznila od jutra do večera, nekatere, katerih soprogi so bili baš odsotni, so ostale celó čez noč. Preobrnile so vso hišo, spraznile vse shrambe, neprestano so kuhale služnice prijaznih sosedinj kavo, one so pa čepele tesno druga ob drugi v sobi na preprogah z razprostrto feredžo*), s slikovito okoli vratu ovitimi robci, pa kadile so ter pomilovale neprenehoma ubožico gospodinjo ter jej neutrudno dajale dobre nasvete.

«Čuj, Atija-Hanum; hodža, moj sosed, potegne samó parkrat preko svojega čela, moli nekaj besed, in Mujo ne bo svoj živ dan več vesel.»

«Ne, ne, hodža iz Hamid-Baba — mošeje je mnogo večji čarovnik. Pojdi k njemu, Atija-Hanum, če se ne moreš oprostiti svoje tuge! Stori ti, da bo Mujo v treh dneh zopet pri tebi.»

«To znam tudi jaz» oglasila se je sedaj Kanite-Hanum, Turkinja srednje starosti z velikimi, ogljeno - črnimi očmi; «a kaj hasni to ubožici Atiji? „Bain“ je zavržena, kar je nepreklicno pred Bogom in postavo. Sicer bi jej rada povila šopek, čudežni šopek, ako bi ga vrgla v obraz mladi ženi Muja, ko bi šla iz hiše starišev v hišo soprogovo. Nikdar več bi ne zapustil Mujo Atije; njen zadnji

*) Feredža — obširen plašč, s katerim se zakrivajo Mohamedanke na ulici.

pogled bi ga videl, in kako bi je ne smel ljubiti več kot soprogo, spoštoval bi jo kot mater».

Nepremično in sključeno je sedela Atija v kotu, a pri poslednjih besedah temnopolte Turkinje dvignila je glavo ter govornico pogledala srepo. Njeno upadlo lice se je zganilo.

In Kanite-Hanum je govorila dalje in dalje in Atija-Hanuma se jej je približevala bolj in bolj. Ostale je že niso poslušale davno več, nego se zmedeno pogovarjale in smejale mej saboj radi različnih veselostij. Ko se je pa odpravila Kanite-Hanum domov, pošepetala je gospodinji: «Torej, — li greš?!»

Kot preplašena povesila je nagovorjenka glavo, nemirno so pogledovale njene oči, potem pa je spregovorila krepko: «Dà, grem!»

In res je šla iskat svojo izgubljeno srečo. —

Sneg je bil prav takó visok in mehak, in solnce je sijalo prav takó svetlo, kot tistega dné, ko je izgubila njega, — in danes, danes je bil tisti dan, ko se združi z drugo — mesto nje. Pri-povedovala je to sama sebi, a bila vendar le mirna. Skoro vesela je zrla na ono veliko hišo, ki je stala koncu ceste, po kateri je stopala čakaje počasi gori in doli. — «Da bi le že prišli! Zdi se mi, da jih čakamo že jedno leto», je mrmrala «Kdo vè, je-li mlada, lepa; — je li pravo pogodim v trumi žensk?»

Zamišljena je stopala sèm ter tjà po ozki poti z razhojenim snegom. Nihče ni šel mimo, ki bi se čudil njenemu vedenju. Ob cesti so se vrstile ograje vrtov, le tu in tam je stala hiša mej njimi, katere zadnja stran je bila obrnjena na cesto. Početkom jo je zeblo, potem pa je začela hoditi hitreje in hitreje, da bi se ugreła; žvižgajoč dih jej je prihajal iz prs in časih je siloma zatrla suh kašelj:

«Kaj vender počnó, da jih takó dolgo ni?» šepetala je.

Nakrat jej je šinila vroča kri v obraz. Silno vznemirjena je obstala; noge so se jej tresle. Kakó vroče jej je postalo v jašmaki*)! — Razpela je težko feredžo in stegnila roko, da bi se uverila, je-li mraz.

«Kakó je vender gorkó! Skoro bi mislil človek, da je leto, in cvetlice cvetó in tički pojó. Čudno, a vse je v snegu in ledu!»

Njene oči so se svetile in lahkih, gibčnih korakov je stópala dalje.

«Da bi že vsaj prišli, — oh, ne morem jih pričakati!»

Nakrat nastane gori v hiši koncu ceste šum. Vrata se široko odpró, in ven se pripelje širok, odprt kmetski voz, na katerem je sedela truma Turkinj.

*) Ženska suknja.

Strah je prešnil Atijo, ko je zagledala voz. Kakó naj pride tu gori k mladi ženi Muja?

Žena Muja! Je-li bila mej njimi? — Žarko vroča kri jej je silila v glavo, strašna plašnost se je je polotila, — kaj bo, če se jej ponesreči in zamudi srečno trenotje!

Tu se je približal voz. Zaupila je, naj se vstavi, a njen glas je bil onemel, njen klic zatrt od ropota koles. Blaznost je objela za hip njeno dušo.

«Mujo!» je zakričala; «o Vseusmiljenik, povrni mi ga! — Ne pripusti, da umrem v tugi in obupu!»

Planila je proti vozu, da bi ga ustavila; z obema rokama ga je zgrabila in se poskušala zavihetati nanj. Pretrgano je jecljala stavke svoje arabske čarodejne „molitve“ in z levico se držeč je vrgla z desnico zelen šopek v zakriti obraz slabotni ženi, katera je sedela na častnem mestu sredi voza. V naslednjem hipu pa je že ležala na tleh. Voznik, ki je hotel ustaviti, potegnil je prestrašen konja na stran.

«Vozi, vozi!» kričale so ženske, «prokleta čarodejka!»

V malo trenotkih so že izginili za voglom. —

Atija je obležala nepremično ob cesti. Ali jo je zadelo konjsko kopito, ali pa so šla preko padle kolesa, kdo vé? — —

Tedaj je pridrčal drugi voz z mladeniči: Mujo s svojimi gosti.

Ko je ugledal Mujo s črnim plaščem zakrito žensko ležati v snegu, navdala ga je čudna groza. Zdela se mu je zató znana, in strašna slutnja ga je pretresla. Stopil je z voza, dasi so mu tovariši branili ter šel k njej, pri vsakem koraku se obotavlja a vender tiran od neke nepremagljive sile, in se nagnil čez njo.

Počasi je odprla Atija oči; žarek neizrečenega veselja se je zasvetil v njih. Težko je sopla.

«Mujo!» — je šepetala, smehljaje se, ko jej je dvignil glavo, — «Mujo!»

Nakrat se je krvavo pordečil njen pajčolan in preplašen jo je spustil, da je padla nazaj v sneg.

Djever (tovariš) je pristopil ter ga za obleko držec vlekel s saboj.

«Pusti vendar to tujko», je dejal. «Samó sitnosti bi imeli od tega. Saj veš!» —

Voz je drdral dalje, a predno je zavil okoli vogla, vspela se je zavrženka z nadčloveško močjo, in njen zadnji pogled je videl Muja — toda na poti k svoji mladi ženi...

Zakaj ni ugasnilo njeno zvesto okó za hip preje, ko je ležala v njegovih rokah, zakaj je morala celó o nepravem času — umreti?!... .

Op. prestavljalka. V Bosni in Hercegovini se govori čista hrvaščina ali srbščina; hercegovsko narečje kot

najčistejše in najblagglasnejše je vzeto za pismeni jezik. Jezik Hrvatov in Srbov je isti. Vender je razdeljen ta narod v katolike, pravoslavne in mohamedance. Zadnjih je v Bosni največ. Iz njihovega življenja je vzela gdč. Milena Mrazović snov svojim novelam in črticam, katere je izdala v knjigi „Selam“. Žela ie občo pohvalo mej hrvaškimi, češkimi, ruskimi, angleškimi in — nemškimi kritiki. Prevedena je tudi že na angleški jezik. — Tu sem podala samo dve novelici.

Iz sela.

Imel sem dolgo posla pri težakih v vinogradu. Nastala je že noč, ko sem se napotil domov. A bila je divna, svetla poletna noč. Krenil sem po najdaljšem potu, tako me je prevzela večerna krasota. Vsa brda so drhtela v trepetanju mesečine, raz drevje so padale temne sence, po zraku se je razlival duh Bog vé kakih cvetov, in spodaj v grmičju logovem je zvonela silna pesem slavčeva, — od gajiča pod hribom druga, — tretja je odgovarjala, in iz trave so sikali tanki glasiči nočnih stričkov. Sicer je vladala povsem tišina.

V srcé se vleže človeku ob taki priliki nežnost speče prirode, tajinstvenost njenega polsvetla in njen topli žar. Čisto sem bil ginjen ter nekako blažen in nekako nemiren. Nekolikokrati sem moral

postati in gledati v nejasno daljino — v ta tihi mir — v to spavajočo in ljubečo noč. Kakor da so se mi prebudile mlade sanje, kakor da so se vkresale davno pokopane želje — in jaz sem želel — jaz sem hrepenel vroče in silno, a zopet bi ne znal reči, kaj želim, kaj hočem. Samo spajal sem se z lepoto noči. Tedaj se nakrát zalije v ta nočni tihi svet krepek glas mladega grla.

Krepko se začne razlegati v vsestrani tišini. Početkom donašala ga je samó gorska jeka in nisem mogel razpoznati, je li to pesem ali pretrgani močni vik. No tedaj prihaja vse bližje in bližje — in ni dvoma, pesem je. Mogočno doni sveži glas skozi zrak do mene — in v tem milozvočnem glasu — v dragi melodiji sem spoznal narodno popevko, ki me je takó prevzela, da sem zaželel biti jej bliže — poslušati jo dolgo — dolgo; — in takó vznemirjen pohitim za pesmijo.

Visok mlad seljak drvi s hitrim korakom bosonog naprej. V roki drži nekje odlomljeno vejo ter maha ž njo živahno po zraku. Okrogli cunjasti klobuk mu sedi na zatilniku in slabi nočni vetrič se poigrava ž njegovimi kodri vrhu čela. In glavo drži visoko, kakor bi hotel vzleteti z glasno svojo pesmijo v te prozorne, lahke zračne višine.

Čim dalje je šel, tem naglejši mu je postajal korak. Jaz pa jednako za njim — vedno korakoma. Pesem sama me je vabila. In ona se je tresla in trepetala nekako kakor od hrepenenja, a besede

njene so slavile ljubezen. Ko se je približal selu, premenil je svojo pesem in zapel veselo, prešérno drugi napev :

«Odpiraj, ljub'ca, kamrico,
Saj veš mojo navadico....»

lepó in močno iz vsega grla. Tam iz jarka se je odbijala jeka, da se je čulo veselo in objéstno — gotovo faunsko odgovarjanje od hriba.

Fant je krenil na to s ceste in se napotil v grič. Tam gori, na pol oblita od mesečine, na pol zastrta z gosto senco gledala je izza drevesnih vej kmečka kočica. Na senčni strani je bilo razsvetljeno ozko, rdeče zakrito okno.

Ko je dospel seljak do polovice griča, utrnila se je sveča. Malo na to se je začuló od kočice, kakó se odpirajo neka vrata in kakó nekdo prihaja na prosto. V istem hipu sem videl že, kakó teče preko razsvitljenega dvorišča človeška senca.

— Aha — rekel sem nehote sam pri sebi. Pogodil sem jo, — to je zmenjeni sestanek dveh zaljubljenecv.

On je mej tem nekoliko počasneje stopajoč dospel k vrhu. — Kakih sto korakov pred njim se pojavi žensko bitje. Iz svojega skrivališča za širokim deblom stare jablane spoznam v ženski — Jagico, najlepše kmečko dekle cele okolice. Nekaj me zazebe okoli srcá: «Glej, ona je, — a kakó se dela vedno svêto», pomrmram skozi zobe.

Fant se je ustavil tik nje, a ni jej dal niti roke, niti se nista objela niti poljubila, samó pozdravila sta se «Bog in sv. Devica». On se je takoj začel ozirati, kam bi se naslonil, in ko je nedaleč opazil nekak panj, šel je tja ter se podbočil z desno stranjo telesa ob suho drevo. Dekle je šlo počasi za njim.

— Brzo sem korakal — spregovori mladenič in si začne otirati znoj s čela, potegnivši dva tri pota s srajčnim rokavom preko obraza. Dekle je potegnilo na to izza nedrija steklenico in mu jo hitro pomolila.

— Tu — malo se pokrepčaj — gotovo si žejen. Oče so bili danes v kleti, pa so donesli sodček vina. Imamo ga še nekaj, — rekla mu je in takoj obrnila lice v stran. Postavila se je takó predenj, da je s telesom počivala na jedni nogi in prekrižala roke, — no vendar je posegala z desnico do svojih ust in grizkala travo — nit — ali kaj drugega.

Mladenič prime steklenico. Najprvo jo potrese nekoliko potov, zatem jo dvigne proti luči, zakima, pogladi z vratom stekleničinim nekolikokrat po notrajšni strani roke, potem se izkašlja in izpljuje, a nato nagne glavo daleč vznak, prinese stekleničico do ust in nekoliko časa se ni čulo nič kot njegov brzi — žejni „klòk — klòk — klòk“.

— Čula sem te že od daleč — šel si menda baš mimo loga, — začelo je dekle ter obrnilo zo-

pet obraz k njemu, ko je nehaj piti ter si položil steklenico na koleno.

— Pel sem, da mine čas, — pa tudi nekam lažje je človeku sredi noči, ako prepeva. Čarovnice si ne upajo blizu — ha, ha, ha.

— Ah — res me je bilo strah, če li morda ne kreneš preblizu Banovici. Ondi je poginil — takó pripovedujejo starci — nekaj neki mojster. Zadušile so ga čarovnice z gibanico.

— Eh — meni se pač ne more dogoditi kaj takega!

— Molči — molči! Dà, ali nisi prišel preblizu konjarjev? — Ako so te videli, — oh!

— Niso me. Pa naj bi me, — saj vem kod mi je hoditi. Kaj me briga? Ne delam nikakih zli.

— A moj Bog, saj veš kakšni so ti fantje. Hudi so, ker hodiš iz druge županije — k meni. Mogli bi si zmisлити in zvršiti káko zlobnost. In no-coj je baš Mihalčičev Tone na paši. On je vragu skočil iz torbe.

— Eh — pojdi mi! Ali ste dokončali danes v vinogradu?

— Samó za kopače je moralo še ostati. Jutri zarana bom morala iti še jaz — pa sestra, — da končamo.

— Ali se težko koplje? Zemlja trda — kaj? Trabujna! Dà — prav takó je pri nas. Povsod tožijo ljudjé. Oh — pa tudi jaz sem se danes nadelal. Na vse zgodaj sem moral tjá v goro po tista

bruna, katera smo iztesali minoli teden. Potem smo okopavali koruzo, — nato sem moral že pozno zvečer na potok po vodo. Pri nas so usahnili vsi studenci. Niti za zdravilo ni dobiti vode v studencu. Takó sem se zamudil. Sicer bi prišel prej, — pa bila je gosta tema.

— Menila sem že, da te ne bo. No — potem sem pa mislila spet: daleč je, treba vendar-le najmanj dve uri, — in čakala sem te.

— Kaj si počela?

— Prela sem. Mati in sestra sti se mi smejali, ali naj se, — dobro, da si le prišel.

— Je li mama vedela, da pridem?

— Povedala sem jej.

— In oče?

— Ha — njemu nisem. Zakaj? Jezil bi se. Pravi, da ni prav, da hodiš tako pogosto, a še nisi uredil razdelitve; oče meni, dokler so v tvoji koči taki večni prepiri mej domačinci, ni da bi hodila tjá.

— Res je. Vrag vedi, kaj počne ta gospôda! Bil sem najmanj že desetkrat v mestu. Od takrat, ko je inženir meril zemljo, nikoli nič. Da bi nas vsaj pozvali!

— Ah — da bi se že vendar uredilo! Veš — oče — čudak — a vsak teden prileze stari Mihalčič in govoriči, da bi vzela njegovega Toneta.

— Naj se pazi! — zagrozil je mladenič ravno vspenši se ter potegnil klobuk z glave. —

Jaz sem služil cesarja — vaju sem puške — vsakega ubijem, kdor bi te hotel vzeti meni. Ti si moja — moja pa božja.

— Pst — nikar Janko — ne maram Toneta; — rajše v vodo. Samo tebe hočem, — ne prelomim ti obljube. Pustiva to. Povej mi rajše, kakó je bilo v nedeljo na „žegnanju“ pri sv. Petru?

— Ha — lepo. Čakal sem tebe in tvoje — a ni vas bilo. Jezil sem se radi tega, dasi me je gostil in napajal Toljagičev Pavel. Potem pod lipo pri cerkvi pa me je dražila Lončarjeva Katica, da sem žalosten ter da se držim, kakor bi mi bila kura snedla kruh, — a jaz sem zavriskal, pograbil jo ekoli pasu, — zaplesal ž njo, da se je vse smejalo.

— Ali si dolgo ostal? — upraša dekle s smehljajem na licu.

— Dolgo. — Ave Marijo je že davno odzvonilo, ko sem došel domov. Oh — da si ti bila ondi!

— Nisem mogla od sestre. Nenadoma jej je prišlo slabo — pa sem morala na travnik, da nabere trpotca — in skuhali so jej ga — pa jej je res pod večer pomoglo, — ali trpotec ali pa — križanje stare Žefe. Mati je poslala po njo.

— Dà — ali slišiš, Jagica! Oni neumni Tone — da mu — dà — ta naj se čuva mene! Mari misli, ker ima več od mene, da bo — oh — ne smem misliti; dà — ne spregovori ž njim niti jedne dobre!

— Ha, ha, ha! Ali naj se skregam ž njim?

— Ne šali se s takimi stvarmi! Nočem, pa nočem — naj se ti ne približa preveč, ako mu je glava draga!

— Ali si izpil? Daj mi steklenico! Kakó govoriš o Tonetu! Ej vem, kaj je deklinška obljuba. Samó tebe — ah! Glej — „kosci“ (ozvezdje) so prišli že daleč, — krasno je. A ti imaš dve uri hoda.

— Oh Jagica, da veš kakó je meni lahko vse to, — pet ur bi hotel hoditi, da te vidim, — in segel je po njeni roki, samó da se je dotaknil, pa jo takoj spustil.

— Dal Bog in Mati božja, da bi bila že jedenkrat skupaj, — daj — daj — skoči zopet v mesto radi delitve! Reci gospódi, da se moraš ženiti. Jesen ni daleč.

— Kdo rajše od mene! Ali — gospóda? — Briga se gospóda za kmečke svatbe, kaj hasni, če jim pripovedujem vse? No — poskusim. Takoj jutri skočim v mesto.

V tem hipu zadoni po travnikih in pašnikih glasno ukanje. V mirnem nočnem zraku je močno odmevalo in od gričev do štirikrat odgovarjalo.

— Ah konjarji, — zdrzne se nemirno dekle. — Daj — skrij se, Janko, — semkaj gredò. Vračajo se domov. Sevé — gora ni daleč.

Mladenič posluša deklico in se pomakne ž njo za bližnji grm — tik jablane, za katero sem stal.

Nekaj časa sta šepetala, a ko so se začula kopita, sta umolknila popolnoma. Ona mu je branila z roko, da ni stegnil glave iz grma. A sama je pozorno sledila konjarje z očmi in ušesi. Glasen smeh je prihajal od ondi, vesel razgovor in glasni topot kopit.

— Ali je Tone mej njimi?

— Čakaj — pst! — Dà, tudi njegov glas.

— Ali pogleduje na tvoj grič?

— Tiho. — Ah odšli so. Hvala Bogu, — a zdaj, Janko, pojdi!

— Torej grem. Z Bogom, — pridem zopet. — In spustil se je doli k cesti. Na razstanku si nista dala niti roke. Jagica je stala še dolgo, dolgo na svojem mestu in gledala za njim. On pa je s silnim, dolgim korakom brzo hitel naprej. Dolga senca je skakala ob njem. Zdajci zgine v beli mesečini in v megli, ki je visela nad zemljo. A zopet zadoni pesem, — lepa in vesela srečnega ljubimca.

Začuden sem se uprašal: ali je bil ljubavni sestanek to? Res, nerazumljivo mi je bilo, — in skoro da nisem mogel verovati, da ta seljaška srca v istini ljubijo.

* * *

Kmalu sem imel priliko, uveriti se o tej ljubezni. Zvedel sem za Jankovo stvar. Njegova zadržuga se je delila. Njemu je pripadal največji del premoženja, a baš radi tega ni moglo mej doma-

čini nikakor priti do sporazumljenja. Vsak čas je tekel v mesto, da pospeši delitev, ker je od tega zavisela njegova ženitev z Jagico. Ali pri razpravah se ni uredilo nikdar nič. Domačinci in njihov odvetnik so se znali vedno izmisliti kaj novega, da so preprečili delitev. Janko je hotel že znoreti. Posebno mu je bilo hudo, odkar je začel Jagičin oče razgovarjati se z mladim Tonetom, a je njemu neprestano očital, da ne mora priti do delitve. Siromak je prišel tudi k meni po svēt.

— E — pa kaj ne morete ostati v zadrugi ?

— Ne moremo. Sprti smo — a samó še neke stvari treba do razdelitve. Starec mi ne dá dekleta, dokler nismo razdeljeni.

— Pa mari jo res ljubiš? — uprašam ga, spominjajoč se one noči.

— Dà — ljubim. Dekle je dobro in razume se na vsak posel.

— A veš, kaj? Reč se more zavleci — in potem še le dobiš morda delilni list. Potem je tu še „apelacija“. To more ležati mesece in mesece. Pa tudi ko bo vse gotovo — ko boš tudi oddeljen — še ti morejo delati neprilike pri prodaji. Zato se pogodi — bodi zadovoljen tudi s tretjino!

Mladič me pogleda sumljivo. Vedel sem, kakó ljubi naš zagorski seljak vsako grudo zemlje. Ni dvomil nisem, da odkloni moj nasvēt.

— Ako ti je toliko do dekleta, — pa veš, da s tem pospešiš delitev — a z delitvijo svojo ženitev: — potem me poslušaj.

Mladenič je gledal dolgo v zemljo, kakor da precenjuje vsako grudico. Nakrat strese glavo in reče odločno: — E pa dobro! Takó storim!

Še tistega dné je šel v mesto in ondi pri oblasti priobčil svojo nakano.

A tudi sedaj se ni kar nič bolj pospešila delitvena razprava. Jankovi domačini so se res na pol pogodili, ali, ko je prišel zemljemerec sestavljati dele, bilo je sto sitnosti ž njimi. Vsak je hotel čim več. In pravdanje se obnovi. Ubogi Janko je od vznemirjenja že ves propal. Moril ga je tudi strah, da bi izgubil Jagico, mučile so ga pravde s sorodniki in ono počasno, nikdar gotovo postopanje. Jesen pa je prihajala vedno bliže. Jagičin oče pa je že kar naravnost govoril, da ne bo z Jankom nič, ter se celó hudoval nanj, ker je takó lahkomiselnjno odstopil od celega svojega dela.

Pa Tone je začel hoditi v hišo. Jagica je jokala, shajala se z Jankom ter ga zaklinjala, naj za Boga čim preje uredi delitev. Oh, — on je bil kot prikovana zver. Gotovo vsak dan je tekel v mesto k oblasti, najsi je čul vedno isto, da se mora to ali ono še urediti, a da se ni to ni ono ne more še urediti, dokler ni tega pa onega. Časih je prišel k meni prav kot besen ter me prosil pomoči.

Do sv. Katarine so bile še samo štiri nedelje, a on še vedno ni imel razpisa. V to izvé novico, da je Tone snubil Jagico in jo tudi izprosil. V

potrdilo te vesti se ni mogel nikjer več shajati z Jagico. Zastonj se je plazil okoli hiše: nje ni bilo in ni bilo. Po cele noči je blodil po okolici ter prepeval vse svoje pesmi — sedaj veselo, kot bi vabil k sebi, sedaj tužno, da je človeku srcé nehalo biti. S Tonetom se je že nekolikokratí stepel do krvi, in da ju niso raztrgali, težko bi še svetilo solnce ali jednemu ali drugemu.

— Samó da jo vidim — da jo vsaj poprašam, je li resnica, da mi je nezvesta! Uh — ta gospóda — ta gospóda, — kriva je moje nesreče, ker me noče deliti! — tožil je vsakemu. — Zadnje dni ni skoro prišel več k domu. Vedno je tekal po mestu. Ono silno daljavo od doma do tjá pretekel je kot nič. Raztrgal je opanke, raztrgal hlače in srajco, in ves je bil že blaten. Večno je letal po cesti ali po močvirnatih travnikih — ali pa hitel po gričih od jedne kleti do druge.

— Ubijem ga — ubijem ga. Jaga je moja pa božja in nikogar drugega! — vikal je po cesti in vasi, na to pa zaihtel ali pa zapél dolgó, dolgo pesen.

Na predvečer sv. Katarine, pred poroko, je izginil. Ljudje so rekli, da so ga videli, kakó je hitel proti mestu. Vsakdo je bil vesel tega, ker se je bilo bati, da bo sicer svatovščina krvava.

Dругega jutra šel je od Jagičinega doma sva-tovski sprevod. Deklé je bilo blede in objokano. Nekako težko je nosila na glavi z zlatim cvetjem

nadičeni venec in v poročno krilo se je zavila takó kot bi jo zeblo. — Pridejo do ceste. Svatje zavriskajo in godci začno silno gosti. V tem hipu skoči pred nje Janko — ves strgan — bos in brez suknje in brez klobuka. V roki je držal veliko batinó, s katero zamahne proti Tonetu. Toda isti čas jo spusti k tlom, na ves glas se zakrohče in začne teči, kar so ga nosile noge, vedno se smejoč in ukajoč Siromak, — zblaznel je!

„Slovanska knjižnica“.

Ker ima to mlado podjetje doslej prevelik primankljej, ker število naročnikov ne raste, marveč celó pada, smo prisiljeni skrčiti obseg in ob enem naročnino na eno četrtno. Knjižnica bo izhajala odslej le vsak mesec, a snopiči bodo polovico večji, za ceno 15 kr. Mi prihranimo s tem polovico poštnih stroškov in skoro polovico za vezanje, naročniki pa dobé le za četrtno manj berila. — Mnogo naročnikov je namreč odpadlo, ker jim je težko dajati 2 gld. 60 kr. na leto. Odslej bo torej znašala celoletna naročnina le 1 gld. 80 kr. za lepe 6 do 7 pol obsežne snopiče. — Ako se razmere zboljšajo, bomo zopet nadaljevali dosedanjo pot.

Pošel je **28. snopič** «Slovanske knjižnice», ki obsega izbrane poezije Simona Gregorčiča. Pripravljene smo pa prirediti drugo izdajo, ako se oglasi naročil najmanj še za 400 iztisov. Toliko na znanje gg. naročevalcem.

Obseg:

Abla	stran	3
O nepravem času	»	29
Iz sela	»	38

- Snopič 16.** — „Turopoljski top“. Povest. — Hrvaški spisal August Šenoa; poslovenil Peter Medvešek. — „Dvoboj“. Iz zapiskov prijateljevih. Spisal Svatopluk Čech; poslovenil J. M. Frankovski.
- Snopič 17.** — Izbrani spisi Vaclava Kosmáka. I. — 1. „Káko šibo si je izmislil Jakob za hudobno Teklo“. — Poslovenil I. M. Frankovski. — 2. „Babice“. Obrazek na lice in narobe. — Poslovenil Rňý. — 3. „Berači“. — Poslov. Rňý.
- Snopič 18.** — Izbrani spisi Vaclava Kosmáka II. — Obsega obraze iz „Kukátka“: 1. Lovski tat. — 2. Gospod Švarc na deželi. — 3. Kakó se v poštenu občini krupalovski popravljajo vratica pri čednikovi bajti. (Vse tri poslovenil Jan. Sedej.) 4. Pust v mestecu. Poslovenil Rňý.
- Snopič 19.** — „Pošasti“. Povest. Češki spisal V. Beneš - Třebizský. Poslovenil Z. Ž. Trbojski.
- Snopič 20, 23.** — „Zaobljuba“. Povest. Hrvaški spisal Ferd. Bečić; poslovenil Pet. Medvešek. — V zadnjem snopiču tudi povest „Štiri dni“. Ruski spisal V. M. Garšin.
- Snopič 24.** — „Čarovnica“. Novela. — Srbski spisal Velja M. Miljković; poslovenil Ivan Sivec. „Tri smrti“. Pripovedka grofa L. N. Tolstega; iz ruščine poslovenil Podravski.
- Snopič 25.** — Narodne pripovedke v Soških planinah. „Iz naroda za narod“ zbral in napisal A. G. I.
- Snopič 26.** — Lotarijka. Hrvaški spisal Večeslav Novak. — Izgubljeni sin. Iz srbskega „Putnika“ l. 1862. — Mrtvaška srajca. Iz srbsčine po F. Oberkneževiču v „Putniku“ l. 1862. — Vse tri poslovenil Simon Gregorčič ml.
- Snopič 27.** — „Preskušnja in rešitev“ ali „Domá najbolje“. Češk spisal X. Čekal. [„Jan Krátký v Kalifornii“]; poslovenil Simon Gregorčič ml.
- Snopič 28.** Petdesetletnica Simona Gregorčiča. Str. 142.
- Snopič 29.** — Narodne pripovedke v Soških planinah. Iz naroda za narod“ zbral in napisal A. G. II.
- Snopič 30.** — Iz spisov Pavline Pajkove. — 1. Najdenec. Povest. — 2. Dneva ne pové nobena pratka. — 3. Nekoliko besedič o ženskem uprašanju.
- Snopič 31.** Slike iz Prage. — Češki spisal E. Herold. Poslovenil Jos. Faganelj.
- Snopič 32.** — „Ne bodimo lipov les!“. Obraz iz življenja. Češki „Držislavy a Kazimory“. Spisal Fr. Pravda (Vojteh Hlinka). Poslovenil Simon Pomolov. — „Blazni goslar“. Novelota. Češki spisal Josip Kajetán Tyl. Poslovenil A. Petrič.
- Snopič 33.** — „Gardist“. Češki spisal Alojzij Jirásek. Poslovenil A. Benkovič.
- Snopič 34.** „Abla“. — „O nepravem času“. — Iz bosniškega narodnega življenja spisala Milena Mrazović. Poslovenila Minka V-ć. — „Iz sela“. — Spisal Ksaver-Sándor Gjalski; poslovenil Kosec.

OGLASNIK.

Z ozirom na tó, da se ima naše književno podjetje boriti z gnotnimi težavami, svetovali so nam naši prijatelji, da bi porabili po dve ali tri strani platnic za oglase poštenih zavodov in podjetij, kar bi nam pripomoglo k boljšemu denarnemu stanju v prosepah knjižnice same. Takó dela tudi „Matica slovenská“, ki je v vsem povsem jednaka naši „Sl. knj.“. Ker ima „Sl. knj.“ veliko čitateljev širom naše lepe slovenske domovine in se snopiči shranjujejo, ne pa zavržejo, kakor drugi časopisi, je uspeh takih oglasov kolikor le možno ugoden.

Cena oglasov znaša 8 kr. za vsako nonpareil-vrstico; večkrat po pogodbi.

„Goriška tiskarna“,

Andrej Gabršček

v Gosposki ulici št. 9.

zdaja časopise „Soča“ glđ. 4-40, „Primorec“ glđ. 0-80, „Slovenska knjižnica“ glđ. 1-80 ali po 12 kr. snopč, „Il Rinnovamento“ glđ. 5-—, „Knjižnica za mladino“ (trdo vezana po 6 pol) glđ. 1-80 ali po 15 kr. snopič.

Vse tiskovine za cerkvene urade, šole, županstva, pošte, sodišča, za trgovce in obrtnike. — Posetnice v elegantnih satuljah.

Hausner & Lokar,

Gosposka ulica št. 9 v Gorici,

zaloga usnja iz lastne tovarne v Mirnu. — Vse potrebščine za čevljarje.

Ant. Jeretič,

v Semenški ulici in za vojašnico.

V obeh prodajalnicah vseh vrst potreščine za pisarne, šole in urade. Zavod za črtanje. — Knjigoveznica. — Izdelovalnica šolskih in drugih knjižic.

Ivan Dekleva,

veletržec z vinom.

Imá v svojih kletah vseh vrst domača in istrska vina. Cene zmerne.

Jernej Kopač

Solkanska cesta št. 9. — Gosposka ulica št. 9. v Gorici.

Tovarna za voščene sveče. — Vseh vrst medeno pecivo. — Priporočá se slav. cerkvenim oskrbníštvom.

 Iscemo razprodajalcev za „Slov. knjižnico“

Tobakarnarji so najbolj pripravni za tak posel. Dajamo 20% popusta.